АҬСНЫ

ЕСЫ—МЧЫБЖА ІҬЫТҬУА ДЕМОКРАТ ГАЗЕҬУП.

АХУ 1 м. 50 к. АХУ 1 м. 50 к.

№ 21 АСАБҮША ҲАНҬА МЗА 16-РЗЫ 1919 ШЫҬУСА-РАЛН № 21

АГАЗЕҬ „АҬСНЫ“ А—КАНТОРА АҨНЫҬ:

Агазеҭ „АҬСНЫ“ азы акаресподенціа аазҽеіуа цҽа іелырганы аҟаад азаҧак ауп іҩҳҿу.

Мзеку „Аҭсну“ хус іаҳуп 6 м. фмз—36 м.

Цара змоу зеіҭ „АҬСНЫ“ аҳытра злаіцамхара ныҟузкга. Цҿба-ҳухла, а „вечерҳуа акацертҳуа“ рҿла уҟа, ацхыраара аҧҽ; азкаоҟҳуа аҳҳаҳуа раҳ іҟалаҳуо лассы-лассы іаашҭцлала. Цара змоу, уалну шхы іаҧҽ есы-мчыбжа маяку, ма ҩба аус-азкабж аашҭналаразы. П-газеҭ хучы іанаһцо һамамкуа һҩашумцан.

Адрес: Сухумъ тіпографія Зайдшера.

ІБААҬСНЫ ІЗАХНУ, ІБЗІАНУ АУАНҬА ААРХА.

Ахучы ахуҧ анырҵуаз іаҧазар зны акаҬсуп іҳарҭооіт, ашара дрны ідымкуло далагар акамфет-хаа ашнуцқа іҳатану „ілбаада іхаауп“ ҳа іҿарҭооіт. Ахучы іхааҳ ауп іҭ ззиҭҳуа, ашнҵқа іҳоу гуаімҳазакуа ілбааідоіт.

Таѳдгерідзе іажа ха камфеҳуп, агазеҭ „аҿы аҬсуаа ҳзы ііфызқара қара; аҳырҳҳуа іҩашҵоозеі, Аҭсну рцһамсі, шцҳхамҭоі-ҳа нараіахһаһуа ус іашца ірейоот... Аҭсуаа дһадгылану сырла дпажооіт-іашану наҭсумҳаз Анца даһзааіҭзуіт-ҳа угуахырҭы далоо убас агазеҭ аҿы іфлуп. Паҳауадцаҭу, ҳаамсҷаҭу, қоукы уі ідгылан—іпартіа рҳанырҵеіт... Аус іпруоіт. Аменшевікцуаі аҿырҳ асоціализм-партіакуа рҷыррцоіт. Аҭсунра іззеіҷыу дарцооіт... Ус оума ауссуа шчоу? Гукала дпажоома Таѳдгерідзе? Аҭсунра нзырхо, іацхҳаауа уі іоума? Ареволіуція анчала, Қарҳ іпану Аqуа округа ҿы аҭсуаа 2ъ ызҳҷфык ҳня шоура-цҿа дара рау іқазам, шежҭ 8 с. інарқну 3 с. тубжъшъаҳ рҳнза рхт фытъумхкуа аус-ура іаҿуып, хулҵазлаҭ аус зуа-қоуп. Ашоура цҿоуп Аqуа, ішүждруа еіҷш, убрі аҳнаҭ ҟоукы акамісіа еізану аус ахтрнуа акумкуа, рчфнҷуа рҿы-уһа, ртарҷаҷуа рҿы-уһа, дара ішырҷахну іанырҷахну аус рнуларцы ззаххазҭы қалаҷуеіт, аха ірзеібамуіт, “Пара ішһзеіҷіу акум, аус ішазеіҷіу ауп һашнчқуаша“ рһан. Абас іадеібацалянт аус рчуоіт акамісіа-ҿы, арі ашоура бааҵсҭы-ҷырхагас, ус еіцаҵагас іқамцакуа.

Аҿырлаҷшоы

ҺАЩҚУФЦА.

Убас, Б. Чолохуа іфымҷазы сгу іаанагоуаз сһеіт іаазтрқіаҿны, іара убгсӷда ахуаҧшырцы сдахнуп абрі аҭсуа газеҭ аҿҭы кырҵфхеіт, усҭы газеҭ аҿы імаапҭы кур еізганы імоуп іфымҷаҧуа-уі Ш. Хокерба іоуп. Убрҭы ізмааноу ѳтздрам іфтуам; ііфны ізбахеу зеҭы ажа еінраала аһасаб алоуп ітфлу, убрҷ раҳ іманцалоуҭы кур чқоуп ѳха абрҭы сара іабжазгоуан ажа рҭаны (проза-ла) іфразы, ізбан уһозар уі „атемаҧуа“ іманы сара ізбоуа даара ітема бзіоуп, дтук іманцалам ажа еінраала іаҳуірдур аҷкус ажа рҭа еізар іаһа іцшҙахарын ҳа счқоуп. Убрі анафус Б. Чолохуаҭы ЙІ. Хоктрбаҭы ажа рҭак рмфзац, убрҭы хучык рстиазрқындаз, убрҭы һдырбандаз іарҭашахоуа, іздруада убрі ала іаһа еіҳҳуазар.

Ажак ала ҿыц афра іалагоуа іззінаҭы імачны, іааркіаҿны цсҳуак, аламоуала еіҷурцаны іфлар еіҷуп. Наҷ наҷ іроунт афра далагар еіһа еіҷіуп.

„Аҷт.“

ҚАҬМАС ХАЛҮБЕІ АМАРШАН Дт КЧДҬАНЫ АУОЦСҬУА ДАНЫРШЫАЗ, ІХЫРҺААЗ АЖА.

Ашырҷы іаҷа абла зхаз,
Хулҵаз-шаҷш-цшҭы змаз,
Імгчазоз ашамхы змаз,
Імшазоз агу змаз,
Қаҙмас іҷа Халүбеі мужда,
Іумфастоузеі нан гуаца!
Уара іуухоу зчхоу,
Іырчаҳҳоу зырчаҳҳоу
Дцҵсіт-ҳа цсы іҳзум.

Дтзкгдрцашаз аҷу ічаҵаны ічлоуп,
Ішүрцашаз аҷафын-мата іаҵҳа іш-
ҙоуп,
Дтзшташ асацдаҷ заілум руоіт
Іара мужда зеіҭ іла іабоіт.

Іара іуаз.

Уаца уа-уа сара мужда,
Адунеіа сдырҵсахуоіт дара-ҳажқуа
Аха ішасһуа убрі оуп.
Схылаҵарчеі,
Скалаҙа тапанчеі,
Дарчқуа іҷа Шабаҙ іцша,
Убарҷ сабҷарҷуа Шабаҙ іаніаулаҭ
Іҭа цхаҭоіт
Сшаҭы іуоіт.

Сабраа раҵоуп сцҽбара рчрцшцан,
Сара сцҽбара-сан аҙнкуаж дазхоуп
Сара счҵсҭу, сара ізухеіт,
Ак аамур ҳа жчмузозар,
Арх Маршанаа сбаҷа рцшҙар,

Сара цсхус ісузхоуп.

Арі ауаз аҵхарца іанцаны іазырһоз
Шаqрцл Хуаҙхуаҙ іоуп,
Ідҭаланы ізфлз М. Чалмаз іоц.

АҬЧКА.

Колчак ір Перм анырҵжуаз ірцынхуеіт рһоіт 4000, 000 цҽ аҷка. Убрҷ раҳ 5, 000 цҽ аболшевікца Москва-да ірҷвіт, іаанхазҭы іргарцу іқоуп.

КРОНШТАДТ.

Зіноніев ус іфлуеіт: Цшынҭчуп аболшевікца ірҷулоуаіжҷеі аеропланлчеі, гідро-планлчеі. Нанһа акы азы 9 сазк ахулҵазы афінҷуа цқурны Кронштадт іаахалан абомбаҷуа карҿжвіт аматросҷуа еізанҭ амітінгахрмаз аҵхын баһча-ҿы. Уа іқан аһсаҷуеі ахучҷуеі ірацаны.....

Аурус рт Архангелскчі Балтчіа амшын аайгуа іқаҷуоуі іроүіт асоіузнікца рчанҭ атанкаҷуа, абҷар бзіаҷуа, ахчі ахущчі-аҷаҵһанчі, афаҭҭы маччмкуа ірзааргчеіт, аха уезҭы ҭчм цхрааракқамцакуа Петроград рчгоуам рһоіт.

„Н. С.“

АҬСУА ШКОЛҬУА РЗЫ АЩҚУҬУА РЕІҴАГАРА.

Ашкол еіцубҷуа ірҷаххаша ащқуҷуа еіҷаргаразы Аqуа іқоу акомісіа куркуа ачанефнаша нахус, ішүждруа еіҷш, аус-ура іаҿуып: ҟоукы ахрестоматіа іаҿуып, ҟоукы-аҭоурых-щду, ҟоукҭы „естествоведеніе.“ Убрҷ ащқуҷуа раҳҭ-хрістоматіа ѳхаі-оқгі іалгашт акіцҳ ааргхара акумзар еҭаҙахчмкуа, ізбан уһозар уі іаҙахҷуаз аҵҳаҭҷуа заа кур еізганы іқан. Агірҷ ащқуҷуаҭы арі амза 20-25 рзы іалган ҳа ігуҷуоіт. Нас іаанхаз акіцҳ ааргхароуп. Анца ібозар сччҵа, аклас дчҷуа ірзѳбзіахаша ащқуҷуа рзцамтарҭы, ма аклас еіцубҷуа ірнаалаша уі акамісіа ҿы ітоу рҷабаа ала іһаур қалап, убрі даара інасчҷ бзіоуп.

Акомісіа-ҿы ітаны аус зчҷуо, абрі аҵ-
хчн шоура-цҿа дара рау іқазам, шежҭ 8 с. інарқну 3 с. тубжъшъаҳ рҳнза рхт фытъумхкуа аус-ура іаҿуып, хулҵазлаҭ аус зчуа-қоуп. Ашоура цҿоуп Аqуа, ішүждруа еіцш, убрі аҳнаҭ ҟоукы акамісіа еізанҭ аус ахтрнуа акумкуа, рчфнҷуа рҿы-уһа, ртарҷаҷуа рҿы-уһа, дара ішырҷахну іанырҷахну аус рнуларцы ззаххазҭы қалаҷуеіт, аха ірзеібамуіт, “Пара ішһзеіҷіу акум, аус ішазеіҷіу ауп һашнчқуаша“ рһан. Абас іадеібацалянт аус рчуоіт акамісіа-ҿы, арі ашоура бааҵсҭы-ҷырхагас, ус еіцаҵагас іқамцакуа.

Аҿырлаҷшоы

ҺАЩҚУФЦА.

Убас, Б. Чолохуа іфымҷазы сгу іаанагоуаз сһеіт іаазтрқіаҿны, іара убгсӷда ахуаҧшырцы сдахнуп абрі аҭсуа газеҭ аҿҭы кырҵфхеіт, усҭы газеҭ аҿы імаапҭы кур еізганы імоуп іфымҷаҧуа-уі Ш. Хокерба іоуп. Убрҭы ізмааноу ѳтздрам іфтуам; ііфны ізбахеу зеҭы ажа еінраала аһасаб алоуп ітфлу, убрҷ раҳ іманцалоуҭы кур чқоуп ѳха абрҭы сара іабжазгоуан ажа рҭаны (проза-ла) іфразы, ізбан уһозар уі „атемаҧуа“ іманы сара ізбоуа даара ітема бзіоуп, дтук іманцалам ажа еінраала іаҳуірдур аҷкус ажа рҭа еізар іаһа іцшҙахарын ҳа счқоуп. Убрі анафус Б. Чолохуаҭы ЙІ. Хоктрбаҭы ажа рҭак рмфзац, убрҭы хучык рстиазрқындаз, убрҭы һдырбандаз іарҭашахоуа, іздруада убрі ала іаһа еіҳҳуазар.

Ажак ала ҿыц афра іалагоуа іззінаҭы імачны, іааркіаҿны цсҳуак, аламоуала еіҷурцаны іфлар еіҷуп. Наҷ наҷ іроунт афра далагар еіһа еіҷіуп.

„Аҷт.“

ҚАҬМАС ХАЛҮБЕІ АМАРШАН Дт КЧДҬАНЫ АУОЦСҬУА ДАНЫРШЫАЗ, ІХЫРҺААЗ АЖА.

Ашырҷы іаҷа абла зхаз,
Хулҵаз-шаҷш-цшҭы змаз,
Імгчазоз ашамхы змаз,
Імшазоз агу змаз,
Қаҙмас іҷа Халүбеі мужда,
Іумфастоузеі нан гуаца!
Уара іуухоу зчхоу,
Іырчаҳҳоу зырчаҳҳоу
Дцҵсіт-ҳа цсы іҳзум.

Дтзкгдрцашаз аҷу ічаҵаны ічлоуп,
Ішүрцашаз аҷафын-мата іаҵҳа іш-
ҙоуп,
Дтзшташ асацдаҷ заілум руоіт
Іара мужда зеіҭ іла іабоіт.

Іара іуаз.

Уаца уа-уа сара мужда,
Адунеіа сдырҵсахуоіт дара-ҳажқуа
Аха ішасһуа убрі оуп.
Схылаҵарчеі,
Скалаҙа тапанчеі,
Дарчқуа іҷа Шабаҙ іцша,
Убарҷ сабҷарҷуа Шабаҙ іаніаулаҭ
Іҭа цхаҭоіт
Сшаҭы іуоіт.

Сабраа раҵоуп сцҽбара рчрцшцан,
Сара сцҽбара-сан аҙнкуаж дазхоуп
Сара счҵсҭу, сара ізухеіт,
Ак аамур ҳа жчмузозар,
Арх Маршанаа сбаҷа рцшҙар,

Сара цсхус ісузхоуп.

Арі ауаз аҵхарца іанцаны іазырһоз
Шаqрцл Хуаҙхуаҙ іоуп,
Ідҭаланы ізфлз М. Чалмаз іоц.

АСЕМІНАРІА ІҬАЛАРАЗЫ ЗГУ ІҬОУ РАҲ.

Ф-класк аҷуан іалгаҳеу, егзаменда даанахоіт аклас аіцбы аҿы казенла асемінаріа-ҿы. Ф-шчуса, хч-шчуса рушаҳ іалгаҷуаз, ізцаз зхашҙхеу цҽк азцацара рҷахуп. Агірҷ 4-класк аҷалаҷуа рҿы (высш. нач. учил.) іалгахеу аклас акы аҿы даанахоіт. Цчҽх, цы цҳца іалгаз аҭы іакузар, ііцаз іхашҙхазар, цчҽк азцацара іҷахчуп. Убас ачкунца ацара шашҙал; озкҭі аммҙазы цароуп іқоу, цара змам акҟы ламсахом шҙарнахус. Абрі, шхащмршҙчн.

Ачкун аклас іаҳубзіахаша дчзмоу ауна шумҵшчя, шучкунца аклас іҷащцала. Абрі кур ісһахеіт, аха еіҷащгуаласрцшоіт.

Д. Г.

ІАХПОУ ІЦҬОІТ.

Пара аҵсаца ацара һамам, ашколҷуа һацмачуп ҳаа ҳар а һаѳчн. Аҵсаца ірхаҭны ацалаҷ аҿы ірчмаз „Горскаіа школа“ ҳа һачшҙаз заҟук акун: уі цчҵхчиҽжҙеі ащ ахаркуз, ацара ахтцамтв, дара гуала дус іһаман, ар анфоназ ацаймма іцхасҙахаз аqуарҷуа ірблтз, ус ханзас іһаман, еха ожрһанҙа ірчцҷамкуа іахтқоу ацнтҭ аіһабтраҳ аһара қаһцан ауац ісһажвту-уһа, іаважву уһа дрцҷаразы ҳа һгу ішҙаз „аҙакуаж іқунчшаз арбаҷ абга іагтеіт“ ҳа ахтбрақуа рчуакт, арцаѳт В. А—ба дзфоназ мащрла амца акун іблчіт. Цоуп дара іажһан, аварақуа кулбааны ісан, аха уеаҟы хубран ізсізар 20-30 нзҷ, мҿус акузарҭы, оѳт іазніхчуан, аха еіһа оѳт ігу і а л с р а ҵ а іцхасҙахаз ажчҭтчі ащқуҷуа „архів“ уа іалаблтз роуп. „Ага іігазҭы ааімгтеіт“ ҳа убас һара ҳавбала, һара һгу еібамфарала цхасҙас іһауіт.

Ашклаҷшоы.

АСЕІБАРКРА ҲЩА (шараҙун)

(ажчҭтчі аібаркура аща)

Уан лҙаца дшчқау уасһап,
Гагра шчцра хуамц лумоп,
Мсчр аҷаад ацеіж лумоп,
Амшун аqга хаҳуд лумоп,
Лгхцы ілҵцу ечшаһагоп,
Ащтрҙаҙа лгуаҧцы ікчуп,
Газын дачща деіхаҵсоуп,
Аҭха каҵкаҵ аҿжы лхоуп,
Барфын бҩіцща деіхчҷащоіт,
Насчш зхоу дшцаргчуоіт,
Хҙурҵаш зха лелгрбоіт.

(Нас еіҙеігоіт)

Акамбат хчҷца деімаркчоіт
Аҿы шкуакуа гуіҙуаца,
Уа ілгрцаҵеіт уаггудлумкчлт,
Уа алаһарәж чаҵат лумоп,
Ачуан іцуацазн ацеіж лумоп,
Алеіҙуаца аҭсчь лхоп,
Бчсца хҷащца хуарҙ іҙалмчжт,
Цуд хҷащца дуцал іҙалмчжт,
Фнч-мчҵса фумсаг мцарс,
Азы аамга ҵһал мцарс
Уа дургун-аж ілуа умбді?!

Н. П-іца.

Д. І. Гуліа іфлз аводсвіл „Фуҷа Амлащца“ акіцҳ аадцрхан іцутт.

Ізҙахчу іоуеіт ізфлз а-Гуліа іқнчт.

Цабургчу мцчу?

АУЕЗДҬУА-РАҲ АҬАРА ЕІЗЧРГОІТ ГАЗЕҬ „АҬСНЫ“ ЦХРААГАС ІОУРАЗЫ ҳа ҺАҺАУЕІЗЖҴЕІ ҬЧҴК-ААТЦЧУЕІТ, ЦАБЧРГЧУ МЦЧУ ҺАЗДУРАМ, АРАҲ ҺАРА МАКІА ЕГІА АБОУАМ. Кчр ЕІЗГАНЫ ҬАРАКЧР ІҚАЗАР, АДЧРРА ШАҺҴОІТ АГАЗЕҬ АҬАРА ШАЗГУАҚУА, АЦХЧРАА ШАҴАХЧУ.

„АГУҬ.“

РЕДАКТОР АГУҬ.

Сухумъ, Типографія А. М. Зайдшера